

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesse vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. —
za pol leta . . . 5 „ —
za četrt leta . . . 2 „ 50

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Palackijev zagovor.

(Dalje.)

Še le z letom 1849, ko je duh reakcije od zgoraj doli javno stopil na dan, in zlasti v času Bachove vlade podučili so me, meni na veliko žalost, na kako slabi podlagi so bile zidane moje nade, da bode „enaka pravica za vse“ v Avstriji imela stalno veljavo. Ko je na Dunaji bahanje z liberalnimi frazami konečno postalo slab opravke, zamenjale so v tamošnjem javnem mnenju tudi stranke svoje naloge. Slovani, kateri so bili prej kot reakcionarci razupiti in zasramovani, so bili prav kmalo, ne da bi bili vedeli ali slutili v prekrščen v nevarne puntarje, kateri niso na nič drugega mislili, nego da bi prebrnili vse v državi obstoječe razmere. Naj me ne dolže pretiranja: naj se le berejo časniki onega časa, posebno dunajski, in spoznalo se bode, da le znane do godke navajam. Žalibog, sem moral v svojem privatnem življenju grenko skusiti, kaj imam zahvaliti tadanjemu svojemu imenu, da sem edino le „nevaren puntar;“ a nočem tega bralcem na drobno popisovati. Naslednji čas me je prav kmalo podučil, da posebno mi Čehi moramo v dunajskem mišljenju kot njegovo ravno nasprotje veljati. Ako so namreč Dunajčani liberalni, samo po sebi reakcionarni in sužni, potem mi sicer nismo liberalni, pač pa še čezpuntarski (ultrarevolucionarni). To se po njih mnenju ume že samo po sebi in ni treba še posebej omenjeno biti. Po nesreči se pa Nemci v Avstriji sploh, nemški Pemci pa še posebej le z dovoljenjem gosposke liberalne

nosijo. Ker se namreč čutijo manjšino v deželi in nas Slované za ravno tako vladoželjne imajo, kakor so sami, si ne smejo zapraviti milosti nemške vlade, naj ta že sedi na Dunaji, ali v Frankfurtu, ali pa v Berlinu. Oni si ne morejo drugače misliti, nego da med Nemci in Slovani more le taka razmera biti, kakor med kladvom in nakovalom, da tedaj oni morajo na vsak način čez Slované vladati, če nočejo postati njihovi sluge; sramožljivi evfemizem njihovega boje nameravanega vodstva ne more nikogar motiti. Na ta način pa se nam vživanje res svobodnih razmer ne le samo krati, nego čisto jemlje in nemogoče dela. Ker pravi se, ako Slovani nimajo postati gospodje v Avstriji, morajo na večne čase ostati heloti: toraj bi bila „enaka pravica za vse“ tu nemisel.“

Palacky potem pripoveduje, kako so l. 1860 sklicali pomnoženi državni zbor, ki je osnoval oktobersko diplomu. Pa namesto da bi se bila v nji izrečena načela vresničila, prizadevali so si Nemci gospodovati nad drugimi narodi, katerim le toliko svobode privoščijo, da njihova vlada ne pride v nevarnost. V dokaz, da je to istina, razvija Palacky Schmerlingov volilni red, ter dokazuje s številkami, kolika krivica se je po njem godila českomu ljudstvu. Potem sarkastično šiba nemško ustavoverno stranko, ki si je vedela 1872 s habrusom pridobiti veliko posestva in ima zdaj 2 tretinji zastopnikov v deželni zboru, narodni Čehi pa komaj eno tretinjo; preživ dokaz, kako Nemci tam, kjer imajo moč, izvršujejo pravico in kako Slovanom enako pravo dajejo. Pa

odveč bi bilo, pravi Palacky, ako bi se od njih zahtevalo, da naj bi fevdalne, klerikalne in ultramontanske Slované za sebi enake smatrali ter kot s takimi ravnali; oni imajo veliko veličastnejšo in silnejšo nalogo: podvzati se morajo, da spodbijejo cerkveno vladstvo in da za vselej vničijo od hierarhije in duhovništva gojeno prazno vero.“

V naslednjem česki zgodovinar dokazuje, da je trinoštvo liberalcev do cerkve in duhovništva veliko bolj obžalovati, kakor pa zahtevanje rimske kurije, dasi bi človek, ki bere liberalne časnike moral misliti, da duhovniki so največja nesreča sedanjega časa, nauk Jezusov pa strup, ki se mora skrbno od šol odvrčati, da mladine ne okuži. „Če je duhovska vlada povsod sama na sebi neugoda, — česar ne tajim — piše nadalje Palacky, žuga pa to, kar hočejo pri nas sedaj z največjo vnetostjo postaviti na nje mesto, biti še veliko večje zlo: menim namreč popolno brezverstvo, katero se še dalje hitreje in hujše razširja... Vsak pameten mora prevideti, da tam kjer ni Boga ne nrave, ne čednosti ne greha, ne pravice ne krivice, ne časti ne sramote, človek mora zgubiti svojo najvišjo prednost namreč, svoj npravi poklic, in poživiniti se. In temu strašnemu nihilizmu služi, ali vedoma ali nevedoma, liberalizem sedanjega časa. More pa država obstati in obnesti se, če se človeški družbi odtegnejo vse podlage npravnega življenja? če bodo odslej največ samopridne želje določevale meje dovoljenega? In mar ni duhovščina vsake krščanske vere, ne rečem edina, pa vendar le najimenitnejša in najzdatnejša

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

(Dalje.)

19) Južna severo-nemška sklepna železnica od Pardubic čez Kraljev Gradec, Jožefovo v Libavo na prusko-šlezijjski meji; velika njena veja drži od Jožefovega čez Turnov, Liberec

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznanskega in državnoznanskega zemljepisa, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerru, Giontiniju, Lercherji in Tüllu v Ljubljani, pri Siegelu v Celovci, pri Soharji in Paternolliu v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Celji, pri Ferlinci v Mariboru, pri Blanku v Ptuj — pa pri spisatelji in založniku samem v Trstu. —

Vred.

(Reschenberg) v Sasko kraljestvo. Privoljena je bila 15. junija 1856, meri pa 223 kilometrov (29 milj).

20) Česka zahodna železnica je bila privoljena 8. septembra 1859. Ta okoli 200 kilometrov dolga železnica drži od Prage čez Brod (na bavorski meji).

21) Česka severna železnica je bila privoljena 6. oktobra 1865; meri pa (vsi njeni kosi skup) 180 kilometrov (23.8 milje).

22) Pelzenj-Prizenjska železnica je bila privoljena 21. aprila 1870; meri pa sedaj 167 kilometrov (22 milj), dodelana bode merila 212 kilometrov (28 milj).

23) Donavo-dravska železnica meri 165 kilometrov (22 milj); privoljena je bila 9. julija 1870.

24) Moravsko-šlezijjska severna železnica od Olomuca čez Bruntal in Kernov v Opavo; privoljena je bila 21. aprila 1870 in 6. oktobra 1872; meri pa sedaj 143 kilometrov (18.9 milje).

25) Pražko-duhska (Duhcov-Dux) železnica je bila privoljena 25. junija 1870; meri pa sedaj 142 kilometrov (18.7 milje).

26) Turnovsko-kralupsko-pražka železnica je bila privoljena 28. avgusta 1863; meri pa sedaj 121 kilometrov (15.9 milje).

Še dosta krajše so črte ostalih železnic. Najkrajši ste železnici med Ljubnom na Štajarskem in Vorndernbergom (komaj 15 kilometrov (2 milj), in Salcburško-Halleniška (18.5 kilom., 2.4 milje).

Črte naštetih 26 železničnih družeb merijo skup čez 13000 kilometrov. Dolgost vseh ostalih železnic je le okoli 1600 kilometrov, ki so med razne družbe (na število jih je 19) razdeljene. Prvih 26 velikih družeb železničnih ima tedaj čez 89% vseh avstrijskih železnic v svojem gospodarstvu, ostale 19tere male družbe jih imajo le toliko, da skup znašajo komaj 11% vseh železnih cest v našem cesarstvu. Poprek razdeljene med posamezne družbe, pride na vsako (sprva naštetih velikih 26 železničnih družtev) po 510 kilometrov sedaj uže odprtih železnic, pri ostalih 19terih malih pa komaj 85 kilometrov. Pa kako različne dolgosti so železnice tudi velikih družtev med seboj. Družba južne železnice (edna največjih železničnih družtev v Evropi in na celem svetu) ima sama čez 2230 kilometrov železnih cest,

varhinja in hraniteljica npravnega človekovega poklica? ali ni tedaj tam, kjer svoj poklic spolnuje, prava podpora države in dobrotnica človeštva? za bistroumnost, ki je prav po ceni in ki hoče vse to tajiti, ker so tudi nenravni duhovniki, se še zmenim ne?"

(Dalje prih.)

Pregled o delovanji ljubljanskega mestnega starešinstva v zadnjih 5 letih.

(Govoril dr. E. H. Costa v shodu političnega društva „Slovenije“ 11. junija 1874.)

(Dalje.)

15. julija 1873 je bilo sklenjeno, naj se nujno odpravijo drvarnice za vodo za nekdanjo Eichholzer-jevo hišo. A štajarska eskomptna banka, kot lastnica hiše, je vsled tega sklepa povišala ceno od 4000 na 10000 gold. in zatoraj se je 17. oktobra 1873 oni sklep preklical.

Novak-ovo hišo (zur Schnalle) je mesto kupilo, a ne kaže se, da se bodo tako tesne in močno obiskovane ulice v kratkem razširile, ker se štacune in stanovanja vnovič v najem dajejo.

Nova stavba hiše 46 na frančiškanskem trgu se je dovolila, in sicer kakor poročilo pravi — „zarad olepšanja trga“. Nekteri pa mislijo, da trg ni ravno posebno olepšan po tej spačeni hiši s štirimi nadstropji.

Policijske zadeve. Koj meseca maja 1869 se je pomnožilo število policijske straže od 12 na 20 mož; 4. oktobra 1872 se ji je dala uniforma in poseben „inšpektor“.

2. julija 1872 se je stavil nasvet za novo vredbo zdravstvenih mestnih organov in enoglasno sklenilo zahvaliti se poročevalcu dr. Keesbacherju za to „izvrstno“ sporočilo. Oddal se je ta nasvet odseku. Odsek je nekatere reči spremenil in o tem poročal 15. okt. 1872. A mestni zbor teh „izvrstnih nasvetov“ ni odobril in je vrnil vso stvar odseku, to je „ad acta“.

Sklenil je mestni zbor nov gasilni red in nov red za vodnjake.

Skoro edina večja naprava, katero je v vsi ti dobi mestni zbor izvršil, je prosto voljna požarna straža.

5. decembra 1871 je mestni zbor zavrgel predlog, naj se zopet prepoveduje predkup. A nekaj tednov pozneje (15. februarja 1872) se je ta predlog vendar le sprejel.

Magistrat se je organiziral v tej dobi dvakrat, 19. maja 1869 in v letu 1873. A vse razpisane službe se zarad pomanjkanja prosilcev ne morejo oddati, in najčudneje je, da so gosp. Sveteca, kterega so bili zoper njegovo voljo penzionirali, prosili, naj prevzame kako službo pri magistratu.

Šolske zadeve. Posebna hvala se je pela bivšima županoma zarad velikih zaslug za šolstvo. Poglejmo, kaj se je v tem oziru zgodilo?

II. mestna šola se je ustanovila, a v takih sobah, da so zdravniki že večkrat konstatirali popolno nesposobnost teh sob za šole.

In ko je deželni šolski svet mestu naložil zidati novo mestno šolo, se je mestni zbor zoper ta nalog pritožil pri ministerstvu. Se vé, da je bila ta pritožba ovržena.

23. januarja se je ovrzel predlog zarad osnove nove dekliške šole, ker je nunska že preobilno (?) obiskovana.

Nova obrtniška šola se je osnovala, a ne po mestnem zboru, ki daje le majhen donesek 500 gold., temveč po velikodušnosti ministerstva, katero je koj prvo leto dovolilo državno subvencijo 5000 gld.

11. januarja 1873 je obljubila vlada posebno podporo, ako se osnuje v Ljubljani taka družba za ženski prislužek (Frauen-erwerbverein), kakoršna je dunajska enaka družba, ki kaj blagodarno deluje. Ta nasvet se je izročil posebnemu odseku — morda tudi „ad acta“?

Nasvet, „naj se napravi zavetišče za revne zapuščene dečke“ (silno potrebna stvar), se je ovrzel 27. maja 1873, ker se je 5000 gl. na leto za tako reč gospodom zdelo preveč.

A jako priden je bil mestni zbor povsod, kjer je bilo protestovati zoper ravnopravnost slovenskega jezika v šoli. Protestiral je zoper načrt postave „o učnem jeziku v šolah“ trikrat; posebno ostro, ko se je bil nadjati, da bode Hohenwartovo ministerstvo dotični sklep deželnega zbora predložilo najvišjemu potrdilu; protestiral je zoper v tem smislu sklenjen ukaz deželnega šolskega sveta; protestiral je zoper ministerski ukaz, da se

imajo na naši realki nekteri predmeti tudi v slovenskem jeziku predavati; protestiral je, da se na mestnih šolah nemški jezik uči iz slovenskih knjig, „weil das den Druck des deutschen Elements charakterisirt“ (7. marca 1872). In vendar trdijo vsi pedagogi, da se ptuj jezik more naučiti le na podlagi maternega jezika! (Konec prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 17. jun. Dr. Schaffer je 14. t. m. konstitucionelnemu društvu dal odgovor od svojega delovanja v državnem zboru in deželni glavar vitez Kaltenegger je predlagal dr. Schafferju izreči popolno soglasje z njegovim postopanjem. Če bi bil g. Kaltenegger glavar konstitucionalnega društva, bi bil ta njegov predlog opravičen; kajti g. Schaffer je državni poslanec tiste stranke ljubljanskega mesta, ki je zastopana v tem društvu. A g. Kaltenegger je glavar dežele Kranjske in ravno tako dobro vé, kakor mi, da načela Schafferjeva so v nasprotji z željami naše dežele. Prav breztaktno je tedaj od njega bilo, da je ravno on predlagal Schafferju izreči svoje soglasje, ker s tim predlogom se je stavil v nasprotje z ogromno večino dežele, ktere glavar je. Če je že hotel vdeležiti se zborovanja konstitucionalnega društva, naj bi bil saj molčal, da ne bi bil z nova predrl rane, ktere so naši deželi takrat vsekali, ko so njega zoper vsa konstitucionalna pravila imenovali za deželnega glavarja. Pa še drug važen vzrok je, da bi bil g. Kaltenegger bolje storil, če bi bil molčal. G. Schaffer je bil v državnem zboru eden najhujših proslaviteljev verskih postav, ktere so se mu zdele še vse premehke. G. Kaltenegger pa nekaj drži na to, da bi veljal za dobrega katoličana. Kako pa se s tim strinja soglasje z novimi postavami, o kterih so varuh katoliške cerkve, sv. oče Pij IX. v svoji okrožnici do avstrijskih škofov tako odločno rekli, da v njih vladajo ravno tista načela, kakor v pruskih? Je li res njegov katolicizem zgolj hinavščina?

Iz tržaške okolice, 12. junija. (Izv. dop.) Znano je bralcem „Slovenčevim“, da letos liberalni (!) tržaški mestni zbor (ne magistrat) ni dovolil navadnih 850 gold. kot stroške za procesijo sv. R. Telesa, in znano

to je, dobro 6. del (15%) vseh avstrijskih železnic; prej imenovana železnica med Ljubnom in Vordernbergom meri pa komaj 15 kilometrov t. j. komaj 0.1% vseh avstrijskih železnih cest.

Ker vodstvo in oskrbnništvo vsake železnice veliko velja, sledi jasno iz naštetih številnih razmer, da je vodstvo in oskrbnništvo razmerno tem ceneje, čim daljša je dotična železnica; kajti vodstvo in oskrbnništvo z raznimi svojimi potrebami se primeroma le malo premeni, naj bode oskrbovana železnica dolga ali kratka. V obče pa vožnja, oskrbnništvo in voditeljstvo v središču (na sedeži družbe železnične) veljajo okoli 50% vseh poprečnih dohodkov železnice; nekatere železnice, ki so dobro zidane in varčno gospodarjene, shajajo pri dotičnih potrebah celó s 45%, ali kakor cesar Ferdinandova železnica celó s 40 stotinkami. Čim manj železnice potrebujejo same za-se, da se v dobrem stanu ohranijo, tem več dobička, tem več čistega dobička dajo za obresti najetega kapitala in za tako zvano superdividendo. V istej razmeri pa dobro in ceno oskrbovane železnice tudi lože znižajo ceno za vožnjo — voznino od blaga in oseb, ter s tem toliko bolj

pospešujejo gmotno blagostanje prebivalcev in cele države.

Vestna vlada vsaktere države skrbi tudi za to, da železnične družbe preveč ne povišajo voznine za blago in osebe, ter da s tem ne tarejo in ne odirajo njenih prebivalcev. Navadno vsaktera vlada uže pri privoljenji železnice določi, koliko visoka sme k večemu biti voznina. Avstrijska železnična postava od leta 1854 določi, da mora železnična družba zmanjšati voznino, kakor hitro jej daje 15% čistega dobička. Po tem je tudi jasno, zakaj ima vsaka vestna vlada natanko nadzorovati vse železnično ravnanje, zlasti pa gospodarstvo železnične družbe, kajti le z natančnim nadzorovanjem jej je mogoče vestno skrbeti za gmotni blagor državljanov.

Vožnja blaga in oseb po železnicah se ne množi v istej razmeri, kakor se dolgost njih razvija. Leta 1827 imela je Avstrija dobro 3 kilometre železne ceste. 10 let pozneje imela je uže 260 kilometrov; tega leta — namreč 1837 — prepeljali so na njih čez 81.000 ljudi in čez 1.280.000 centov blaga; še 10 let pozneje — 1847 — bile so uže 1600 kilometrov dolge in po njih so prepeljali 4.800.000 ljudi

in 18¼ milijonov centov blaga. Leta 1857 pomnožila se je njih dolgost skoro do 3800 kilometrov; prepeljali pa so po njih čez 10½ milijona ljudi, pa skoro 82 milijonov centov blaga. Razmerno enako zeló se je vožnja po železnih cestah množila od 1857 do 1860; posebno hitro se je množilo prevažanje blaga, kajti zadnjih 6 let pred 1860 razmnožilo se je število ljudi po železnicah prepeljanih za 25 stotink, pri blagu pa celó za 106 stotink.

Tudi od leta 1860 do 1865 so se železnice razvijale (z ozirom na njih dolgost), vendar je vožnja po njih le malo po malem rastla. Vzrok temu so bile neugodne politične in še neugodniše kupčijske razmere zaznamovane dobe. Tudi se posebno velik napredek pri množici prevoženih ljudi in prevoženega blaga le sprva pokaže, poslej pa ta le počasi napreduje. Tako se je število prevoženih ljudi od l. 1860 do 1865 pomnožilo le za 4 stotinke; primeroma živahneje bil je promet blaga, če napredek prav ni toliki, kakor prejšnjo dobo (1865–60): pomnožila se je množica prevoženega blaga v rečeni dobi za 48 stotink.

(Dalje prih.)

je tudi, da ne le katoličani, ampak tudi nekatioličani so prostovoljne darove donasali, tako da so se zamogli vsi stroški poplačati in celo tudi štirji novi altarji napraviti, kajti prejšnjih, ki so mestna lastnina, niso hoteli več rabiti, akoravno jih je magistrat ponudil. Priprave za procesije so bile velikanske, kajti tržaško ljudstvo je hotelo djansko pokazati, da se ne strinja z mislijo onih 23, kateri so zoper procesijo glasovali. Že zgodaj je vrelo ljudstvo od vseh strani v stolno cerkev in ob sedmih se je procesija pričela; koder je procesija šla, so bila okna vsa okinčana, ljudstva se je po ulicah vse trlo, pa od začetka vladal je tak red, kakoršnega že dolgo nismo videli. Pa ne le radovednega ljudstva je bilo po ulicah veliko, ampak tudi za procesijo je šla tolika množica, da še nikoli doslej ne. Priča temu je, da se je 7 okoličanskih fará še pred prvim evangelijem že vrnilo v stolno cerkev. Posebno močno so bile zastopane razne bratovščine, katerih moški udje so v rokah nesli baklje (Windlichter), ženske pa debele sveče. Vsako bandero spremljala je tropa belo oblečenih deklic, letos pa se je na novo vdeležilo procesije blizo 200 črno oblečenih gospá bratovščine sv. R. Telesa z gorečimi svečami v rokah. Oblastnije, na čelu njim deželni poglavar, so bile vse zastopane; mestnega župana pa so spremljevali le trije svetovalci, namreč baron Pascottini, vitez Lozer in dr. Muha. Ne vemo, zakaj se še uni štirji okoličanski poslanci niso vdeležili procesije? Procesija, mora se reči, bila je imposantna. Do tretjega evangelija je šlo vse dobro. Ali pri tretjem oltarju na trgu sv. Jakoba, tam kjer se iz korze v staro mesto zavije, nastane naenkrat nek krik, in ko bi trenil je vse zmešano, vse zbegano, vse začne vpiti ter bežati na vse strani. Od oltarja steče nek mož po Stari Reni kričé, naj ljudje otroke rešijo, in kot blisk je zmešnjava še v stolni cerkvi med ljudstvom, ktero je konec procesije v cerkvi čakalo; tudi tam zopet vse beží, vse kriči, in nobeden ne vé, zakaj? Pri oltarju straža izdere sablje, vojaki nasadé bodala, zmešnjava pa je zmiraj večja. Še le čez nekaj časa se k sreči zopet vse pomiri in procesija se srečno konča, akoravno se je bil nered pred četrtim evangelijem zopet ponovil.

Kaj je bil vzrok nereda, nobeden prav ne vé, čudno je le to, da se kaj hujega ni prigodilo. Kdo pa je nereda kriv, ni težko vganiti. Trgovec z rožami, g. Maron, je bil naprošen; da bi okinčal drugi oltar, in z veseljem je ta gospod to nalogo prevzel in zato tudi čisto nič plačila ni zahteval; ali dan pred procesijo je z žalostnim srcem naznanil, da si ne upa oltarja okinčati, ker se mu od neke strani žuga. Že nekatere dni pred je šla govorica po mestu, da se bode mestnim svetovalcem živigalo, ako se procesije vdeležé, in morda jih je ravno zato tako pičlo število prišlo. Na jutro sv. R. Telesa pa se je govorilo, da bode pri tej priložnosti nered postal. Je li toraj čudno, da vsaka majhna reč je zadostila napraviti nered, ko je bilo ljudstvo že vse preplašeno. Ljudstvo ima v žalostnem spominu tombolo lanskega leta, in je tudi pri procesiji s strahom pričakovalo, da se ne bi kaj enacega pripetilo. Res žalostni prizori so to, da se ljudje več varnih ne čutijo in je vsaka stvarica dovolj, da je celo mesto vznemirjeno. Naj bi si oni, ki imajo ohraniti javni mir in red, to k srcu vzeli in čuli, da se v prihodnjič kaj takega nič več ne prigodi. Neslovenski „Narod“ pa je moral tudi v to vtakniti svoj bogokletni jezik pisaje, kaj je treba teh sprevodov? Najbrže si on, kateri, kakor pravi, vere

ne zatira, želí, da bi čisto nobenih procesij več ne bilo, da bi se prazniki odpravili, z eno besedo, da bi se vdali načelom, ki so v preteklem stoletju vladali na Francoskem. Pa upamo, da Bog svoje cerkve ne bode zapustil, ampak da bo, akoravno sedaj močno zatirana, vendar kmalo zopet lepo cvetela in se širila. Vprašamo „Narod“: Kaj pa je treba korznih sprevodov, kateri 4 dni trajajo in zaradi katerih ljudje toliko denarja nepotrebno potrosijo!? — Ker na praznik sv. R. Telesa vsi okoličani morajo v mesto k procesiji priti, imajo sami svoje farne procesije v nedeljo v osmini. In reči se mora, da so se tudi v okolici procesije z vso mogočo slovesnostjo obhajale. V Barkoli spremljal je procesijo oddelek vojakov Kuhno-vega polka z dvema godbama, vojaško in civilno. Možaki, ki so nosili nebo, križe in baklje, so bili večidel vsi okinčani z novimi vojskinimi svetinjami. Tudi po družih farah so bile procesije sijajne, in posebno nam je to dopadalo, da na Ketnari in v Skednju je godba namesto navadnih „maršev“ in polk svirala pobožne pesmi. Želeti bi bilo, da bi se v prihodnje to povsod vpeljalo, ker je gotovo lepše in primernejše, da tudi godba pobožne pesmi svira, kakor pa posvetne polke in marše.

Ker govorim ravno o godbi, naj pri ti priliki opomnim cerkvene predstojnike, da naj organistom enkrat za vselej prepovedo v cerkvi marše igrati. Kaj si mora namreč pošten človek misliti, ko zasliši po službi božji naenkrat znani dunajski marš: „Höher Peter“, kar se je v neki cerkvi v okolici preteklo nedeljo zgodilo. Pričakoval sem, da bodem morda tudi slišal še: „Wacht am Rhein“, pa k sreči tega ni bilo.

Magistrat je tudi letos po navadi svoje zastopnike poslal k procesiji po okolici, in ker so ti uradniki doslej za to prejemale svoje dijete od zgorej omenjenih 800 gl., katerih letos niso dovolili, smo radovedni, od kod bodo ti letos plačani.

Z Dunaja, 17. junija. „Wien. Ztng.“ poroča, da vojni minister Kuhn je odstopil od ministerstva in je postal poveljnik v Gradcu namesto Johna, ki je imenovan za generalštabsšefa. Za cesarskega namestnika v Prago pride g. Weber iz Brna. Če bi bili za Česko imenovali kakega drugega za cesarskega namestnika, bi bili mislili, da so Kollerja povzdignili, da bi ga odstranili (promoveatur, ut amoveatur), a g. Weber je v zadnjem deželnem zboru pokazal, da ni nič boljši mož, kakor Koller. „N. fr. Pr.“ piše, da vzroki Kuhnovoga odstopa se še ne vedo; ustavoverna stranka pa ga mora bitko obžalovati, le to jo tolaži, da na njegovo mesto pride mož, ki se je na težavnem mestu v Pragi pokazal kot neprestrašenega ustavoverca. — Cesarjevič Rudolf je 15. t. m. prišel v Krems in je bil od ljudstva z veliko navdušenostjo sprejet. Na večer so mesto razsvetlili. — Iz Berolina se poroča, da je v palači tamošnjega avstrijskega poslanca ukradenih več jako važnih pisem. Gotovo so jih pa ukradli klerikalci ali ultramontanci! — „Vaterland“ objavlja neko pismo dr. Tewes-a, profesorja prava v Gradcu, ki pripoveduje, da mu je ranjki poslanec Mallinckrodt nekaj tednov pred svojo smrtjo pisal pismo, katerega je sklenil s temi besedami: „Bog daj, da bi se vaši škofje vstopili v vrsto z našimi! Katoliški duh v Avstriji se bo zopet oživil in notranje vtrdil, in vi boste potem še prej zatrli liberalizem, kakor mi, ker ga pri nas podpirajo nasprotna vera in predsodki ter protestantje, ki so odpadli od razodete resnice.“

Vnanje države.

Pruski cesar je 15. t. m. prišel v Ems in je bil na kolodvoru sprejet od ruskega cara, ki že dalj časa tam biva. — Pravni odsek zaveznega sveta je predlagal volitev komisije 11 udov, ki naj izdela nov civilni zakonik za nemške dežele. — V raznih krajih tožijo, da ni dela, le v vojaških delavnicah delajo nepretrgano!

V Belgiji so 9. t. m. dovršili volitve za deželno zbornico. Katoliška stranka je zgubila nekoliko poslancev, a liberalci jih vendar niso pridobili toliko, da bi imeli v zbornici večino. Tedaj ostane za zdaj še vse pri starem. Pa katoličani si morajo resno k srcu vzeti nauke, ktere so jih učile skušnje pri zadnjih volitvah. Eden najvažnejših naukov pa je ta, da se z vednimi privolitvami (koncesijami) pri liberalcih nič ne opravi, ampak da ne bo škodovalo vrniti jim nekoliko tiste brezozirnosti, ktero pri vsaki priliki oni proti nam razodevajo.

Francoska, 17. junija. Na prizadevanje vojvode Brogliea so Orleanski principi neki sklenili, zopet bližati se desničarjem. Razpor pospešuje le namere levičarjev in bonapartistov. Levičarji nameravajo staviti predlog, da naj se narodna skupščina razpusti. A to bi bilo v sedanjem položaju za Francosko silna nesreča, pri volitvah bi se ponavljali škandali, kakoršni so se te dni vršili na Versailleskem kolodvoru, in Bog vé, kaj bi še bilo z ubogo Francijo, v kateri je toliko različnih strank, morda domača vojska, kakor na Španjskem.

Laška. Sv. oče so 15. t. m. kardinalom Chigi-ju, Simoru in Guibertu opravili šego ustnega odprtja in imenovali 10 novih škofov. Papež se počutijo prav dobro.

Španjska, 17. junija. „Imparcial“ poroča, da Konha zaradi deževja Estele ni napadel. Ni res, da bi se bili Karlisti v Biskaji zoper Don Karlosa spuntali.

Srbski, rumunski in črnogorski knez in grški kralj se mislijo neki sniditi v nekih laških toplicah.

Domače novice.

(Prošnja.) Ker želi podpisani odbor postaviti izkaz o vspehu nabir za pokritje deficitnega društva, se obrača do vseh čestitih p. n. gg. domoljubov, katerim so bile poslano nabiralne pole s prošnjo, da blagovolijo nabrane novce in nabiralne pole poslati do konca tekočega tedna društvenemu blagajniku g. Žagarju Dragotinu v Ljubljani.

Odbor dram. društva.

(„Beseda“), ktera je imela biti preteklo nedeljo na vrtu ljubljanske čitalnice, je zaradi slabega vremena preložena na prihodnjo nedeljo. —

(Konstitucionalci ljubljanski) so imeli preteklo saboto zopet svoj mesečni shod, pri katerem je dr. Schaffer „besedo peljal.“ Govoril je mnogo in hvalil državnozbornske poslance svoje sence, in dež. glavar vitez dr. Kaltenegger mu je izrekel v imenu volilcev (ka-li?) zahvalo in vsi so ploskali, ker jih je bilo nazočih, volilci in nevolilci, in so bili veseli do pozne noči. Mi jim tako nedolžno razveseljevanje prav iz srca privošimo in želimo, da jim dobro tekne!

(Petstoletnica.) 4. julija t. l. bo ravno 500 let, kar je Ljubljana postala glavno mesto kranjske dežele, namreč 4. julija 1374. Prav primerno bi bilo, ako bi se ta dan v Ljubljani

slovesno obhajal; naj bi toraj kako društvo stvar vroke vzelo in jelo delati priprave. Najlepše vezilo bi pa — se vé da — bilo, ako bi postala Ljubljana zdaj glavno mesto „Slovenije“, — pravi „Novični“ dopisnik iz Gorice, ki to stvar sproži.

(*Sorodna agitacija.*) Nemški, laški in drugi liberalci so začeli agitirati, da bi se mrlički ne več po lepi in tolikanj pomenljivi krščanski šegi pokopovali, ampak po stari ajdovski navadi sožigali. V ta namen so na Nemškem osnovali posebno društvo, kteremu sme vsakdo pristopiti, protestant ali katoličan, jud ali muhamedan ter se s tem zaveže, da bodo po smrti njegovo truplo v nalašč v ta namen sozidani peči sožgali. Framasoni ali frajmavrarji, ki so to agitacijo sprožili, hočejo na ta način najprej zatreti cerkvene pogrebe, potem pa tudi vero na neumrjočnost in vstajenje človeško. „Liberalni Slovenci“ pa so pričeli drugo agitacijo, ki pa tudi meri na katoliško cerkev. Zahtevajo namreč, da naj se latinski jezik iz cerkve odpravi in namesto njega vpelje slovanščina. Kdor jih ne pozna, bi si moral misliti, da to so jako pobožni in verni ljudje, ki le zaradi tega želé slovenščino pri duhovskih opravilih, da bi se njihova pobožnost še bolj vnela. A ker se pri vsaki priliki s svojim brezverstvom ponašajo, s tem pokažejo, da jih pri tej agitaciji ne vodijo čisti nameni. Res se mora vsakemu čudno zdeti, da ljudje, ki v cerkev ne hodijo, ker bi sicer morali vedeti, da se pri vsih za ljudstvo odločenih opravilih rabi ljudski jezik, kar nankrat začno agitirati, da bi se latinščina iz cerkve čisto odpravila. To je najočitnejši dokaz, da jim je za cerkvene obrede tako malo mar, kakor za lanski sneg, in da hočejo le cerkvi zopet eno zasoliti. Morda bodo pa pozneje raji v cerkev zahajali in iz nevernih Savlov postali goreči Pavli, kali?

(*Slabo vreme pa „Narod.“*) Od vseh strani se nam poroča, da slabo vreme v preteklih dneh je naredilo veliko škode. Po mnogih krajih, tudi v ljubljanski okolici, zlasti v poljski in šmarijski fari je 10. t. m. močno toča pobila, v saboto in nedeljo pa je sneg pobelil Jelovco na Gorenjskem in vsled hudega deževja so vsa žita poglela. Verni kristjani v tem vidimo roko božjo, ki nas tepe, ker se mnogi ljudje za Boga in njegove zapovedi več ne zmenijo. „Narodu“ pa so te krščanske resnice le „verske vraže“ in on čenča o neodpogljivih naravnih prikaznih. Tudi mi dobro vemo, da so to narurne prikazni, a ravno tako dobro nam je znano, da Bogu, če nas hoče kaznovati, ni treba delati čudežev, ker morajo njegovim presvetim namenom služiti vse moči. Da se pa Bog v svojih naklepih poslužuje ravno narurnih prikazen, to se nismo izmislili mi, to je Bog sam že Izraelcem naznanil, ko je rekel: „Ako bote po mojih postavah živeli in moje zapovedi spolnovali, in se po njih ravnali, vam bom dajal dež ob svojim času in zemlja bo rodila svoj sad, in drevje bo napolnjeno s sadjem. Mlatev bo segala do trgatev in trgatev bo segala do žetve, in jedli bote do sitega svoj kruh, in prebivali bote brez strahu v svoji deželi. Ako me pa ne bote poslušali in spolnovali vsih mojih zapoved: bom tudi jaz vam tole storil: Naglo vas bom obiskal z uboštvom in vročino, zastonj bote žito sejali, kterega bodo sovražniki požrli. In dal vam bom od zgorej nebo kakor železo iz zemlje kakor bron. Zastonj bo Vaše delo; zemlja ne bo rodila zeliša in drevje ne bo dajalo sadja.“ (IV. Mojz. 26, 3 i sl.) To se je ne le pri Izraelcih, ampak tudi pozneje že velikokrat po-

trdilo, zato verno slovensko ljudstvo moli za odvrnjenje šibe božje; neslovenski brezverec pa hoče vse to bolje vedeti kakor Bog in sveto pismo ter trdi, da Bog s svetom nima nič opraviti, da so toča, hudo vreme, vročina itd. le neodpogljive narurne prikazni, kterih po njegovem mnenju tedaj še Bog odvrniti ne more, in ne pomisli, da ravno s takimi brezbožnimi nauki naj hujše žali Boga in draži njegovo jezo. In ta brezbožnež, ki Bogu odreka vso moč in taji previdnost božjo, si drzne trditi, da vera ni v nevarnosti?

Razne reči.

— Iz Vipave 15. junija. Mraz meseca majnika je bil tudi pri nas sadna drevesa, krompir, fižol in tudi trto nekoliko posmodil, ali vendar smo se, ker je kmalo gorkota nastopila, le še dobre letine nadejali, toda zdaj nam je pa ves up popolnoma uničen; kajti od sabote popoldne do zdaj, ko to pišem, vedno dežuje, silna burja grozovito razsaja in lomi neusmiljeno trtne mladike, otepa sadje, medtem, ko pustni mraz drugo zelenjavo mori. Mi boste li verjeli, da smo včeraj in danes zimsko oblečeni?

Pridni, pa zdaj ubogi kmetič se žalostno ozira na poklesteni polje, pokončane ngrade, otepeno sadje in od povodnji umazane travnike, ter premišljuje, ker vže zdaj turšico mora kupovati, s čim da se bode preživel in s čim tako velike davke plačeval. In ko bi taka nesreča le pri nas bila, bi se še tolažili s tem, da nam bodo sosedni neškodovani bratje na pomoč prihiteli; ali kaj, ker čujemo skoro od vsih strani enake zdihljeje! Pomagaj nam Bog! — V zdravniškem oziru bili smo do pred kratkem silno v revnem stanu, dasi ravno imamo že več let prav izvrstno lekarnico, a zdaj, ko smo dobili tudi še učenega in zelo sposobnega doktorja medicine, smo popolnoma zadovoljni. Čuje se tudi, da name-rava srenjski zastop, kateri je tudi tako dobro sestavljen, da bolje ne more biti, napraviti bolnišnico za revne. Dobro tako!

— Za milodare po „Slovenu“ nabrane za pogorelce v Šmarčini se v njih imenu presrečno zahvaljuje

Miha Saje,
kapl.

— Obsodba g. fajmoštra Korošica je, kakor se nam z Dunaja poroča, tudi od najvišje sodnije potrjena.

— Na Pohorji na Štajarskem je 14. in 15. junija sneg zapadel in po veliki vročini prejšnjih dni je zdaj precej hladno.

— Iz Mirne 15. junija. Vkljub strašanski agitaciji od strani vstavovernih nemčurjev — domačih in ptujih — zmagala je narodna stranka pri volitvah v srenjski zastop. Danes smo v Trebnji volili župana in 3 svetovalce. Za župana je enoglasno izvoljen posestnik Leopold Sovan; za 1. svetovalca posestnik Jožef Šular, za 2. posestnik Anton Rebernik, za 3. posestnik Alojzij Avsenik. Vstavoverni kandidat za županstvo je bil mirniške grajščine oskrbnik, ki pa še za svetovalca ni bil izvoljen. Slava vrlim Mirničanom, ki niso šli na limanice brezvernim nemčurjem!

— Porotniki v Olomucu na Moravskem so 12. t. m. nekega Jožefa Skatcela razbojnega umora krivega spoznali in sodnija ga je obsodila na vislice.

— Nasledki dobrega ravnanja s hudo-delniki po ječah so se zopet te dni pokazali. — Na Studencu pod Ljubljano je brat za-

žgal pohištvo brata in ko je bil prašan, zakaj je to storil, je odgovoril: „Samo zato da bom prišel na Grad. Delati sem se odvadil, se mi tudi ne ljubi; prositi pa je preneumno, ker ljudje nič prida ne dajo.“ — Le delajte s hudo-delniki dobro in lepo, saj jih bo na ta način zmiraj več!

— Msgr. Negroni, papežev minister notranjih zadev, ki je iz ene najstarejših in najbogatejših grofovskih rodbin rimskih in bi bil imel knalo postati kardinal, je postal jezuit. Le papež so vedeli za njegov sklep. 6. t. m. je maševal, po maši pa šel k papežu po slovo in potem k Antonelliju, in na večer se je z brzovlakom odpeljal k jezuitovskemu generalu Beckxu v Florenco. Negroni je star 54 let.

— Grofinja Hohenwart. Iz Londona se dunajskemu „N. Tagblattu“ telegrafuje, da avstrijska cesarica sredi meseca julija pod tujim imenom grofinje Hohenwartove pride v morske toplice v Brightonu. Če je to istina, bilo bi to nov dokaz, kako visoko čislajo grofa Hohenwarta na cesarskem dvoru!

— „Abecednica s podobami za čitanje in štetje“ se imenuje nova knjižica, katero je ravnokar izdal marljivi g. Andrej F. Žnidarčič, vikar in okrajni šolski nadzornik tominjski na Banjšicah sv. Duha pri Kanali. Pisana je z namenom, da bi zdatno polajšala prvo podučevanje v branji in številjenji, katero dela največ težav. Namenjena je učiteljem in sploh odgojiteljem, tudi materam, ktere želé biti učiteljice svojim otrokom; pa je tako sestavljena, da jo tudi otroci lahko rabijo za vaje v čitanji. Zato jo prav gorko priporočamo sl. občinstvu. „Abecednica s podobami“ velja 30 kr. a. v. in se prodaja pri Gerberji v Ljubljani, v tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovci pri Ferlincu v Mariboru, pri Geigerji v Celji, pri Tandlerju v Novem mestu, pri Wokulatu in Filaku v Gorici, pri Hartmanu v Zagrebu in pri pisatelju na Banjšicah (pošta: Canale bei Görz.) Kdor naroči 10 „Abecednic“ pri pisatelju (s poštno nakaznico) ne plača poštne od njih.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji: Č. g. Janez Kilar pride iz Mirne za kaplana v Trnovo v Ljubljani, č. g. Matej Vovk pa iz Mokronoga v Mirno. — Č. g. Andrej Zajc, fajmošter v Dolini je 16. t. m. umrl. R. I. P.

Listnica vredništva.

G. staremu dopisniku iz tržaške okolice: Ker bi vam radi nekaj pisali, blagovolite nam poslati svojo natančno adresu.

G. dopisniku iz Brkinov: Prosimo! Za primerno odškodovanje bomo skrbeli.

Eksekutivne dražbe.

22. junija. Ant. Povše-tovo iz Poljan (358 gl.), — 3. Ant. Pregel-novo iz Ustja (1735 gl.), obe v Litiji. — Karl Buhvald-ovo posestvo Cirkna v Ljubljani.

23. junija. Jere Lovšar-jeve iz Stoba (2505 gl.) v Kamniku. — 3. Bl. Skok-ovo iz Topolca (500 gl.), — 2. Ant. Verh-ovo iz Jazni (700 gl.), obe v Bistrici. — 1. Jan. Ozimek-ovo s Povrčja (208 gl.) v Krškem. — 1. Teres. baroneze Feldeg-ove gozd in vinograd (110 gl.) v Litiji. — 1. Mih. Gašperlin-ovo iz Poženika (3677 gl.) v Kranji.

Telegraflčne denarne cene

17. junija.

Papirna renta 69.40. — Srebrna renta 74.75. — 1860letno državno posojilo 108.—. — Bankine akcije 989 — Kreditne akcije 218.25. — London 112.—. — Srebro 106.15. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.94.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.